

Aanbevelingen voor ‘Succes in de RES’

Achterbanbijeenkomsten RES in zes Gelderse regio's, mei - juli 2019

In de periode medio mei – begin juli heeft de Participatiecoalitie Gelderland achterbanbijeenkomsten over de Regionale Energiestrategie (RES) georganiseerd. In de Participatiecoalitie werken de Gelderse Natuur en Milieufederatie en Energie Samen Gelderland samen. De achterbanbijeenkomsten zijn in elk van de zes Gelderse regio's gehouden. De bijeenkomst bestond uit een informerend deel waarbij de RES-coördinator een toelichting op het proces van de RES heeft gegeven. In het tweede deel zijn zorgen, kansen en aanbevelingen voor een succesvolle RES tussen de lokale natuurorganisaties en de energiecoöperaties uitgewisseld. Ook hebben de lokale natuurorganisaties en energiecoöperaties hun belangen en visies ten aanzien van energietransitie en landschap/natuur/biodiversiteit gedeeld. Zorgen zijn onder meer geuit over aantasting van landschap, natuur en biodiversiteit, over het verkrijgen van voldoende draagvlak voor de op te stellen RESsen met zoekgebieden voor duurzame opwekking en over voldoende ambitie in het bod van de regio. Kansen worden gezien in meer lokale participatie (betrokkenheid) bij en lokaal eigendom van duurzame opwekking. En bij (lokale) werkgelegenheid bij het realiseren van energiebesparingsmaatregelen en duurzame opwekking. Er zijn tal van aanbevelingen gegeven voor het succesvol realiseren van de RES. Dit heeft geleid tot onderstaande vijf aanbevelingen.

1. Proces van de RES

Geef in de RES spelregels die worden gehanteerd bij het vaststellen van opgaven en zoekgebieden, en bij het borgen van lokaal eigenaarschap, helder aan. De RES moet zorgen voor een uiterst zorgvuldige locatiekeuze. De stakeholders moeten voldoende breed zijn en spreken namens hun achterban. Zorg ervoor dat de deelnemende partijen een gezamenlijk beeld hebben van de opgave (joint fact finding) en ondergrenzen op tafel komen. Bijvoorbeeld 50% lokaal eigendom bij duurzame opwekking.

Belangen die in elkaars verlengde liggen, kunnen worden gezocht (meekoppelkansen). Consensus en draagvlak zijn belangrijker dan de termijn. Blijf de betrokkenheid van energiecoöperaties en natuurorganisaties benutten.

Neem in de RES een consistent, goed en pakkend verhaal op met een ambitieus plan. De RES heeft status. Geef aan op welke manier de regio tien jaar aan het stuur blijft, en hoe partijen elkaar op de diverse onderwerpen vinden. Zo levert de RES een verhaal voor de diverse belangen.

2. Meekoppelen gebiedsopgaven landschap, natuur en biodiversiteit

Ga na wat het gebied nodig heeft. De gebiedsopgaven voor landschap, natuur, stikstof en biodiversiteit vormen een kader, en worden volwaardig meegenomen in de planvorming, zoals intussen ook Urgenda en Niels Joosten, regisseur GEA, bepleiten. In termen van herstel, versterking en opbouw. Ontwikkelkansen en -potentieel ten aanzien van landschap, natuur en biodiversiteit worden benoemd. Bosherstel en -aanplant wordt opgenomen in de RESsen.

Een fonds voor de versterking van landschap, natuur en biodiversiteit wordt ingesteld. Het fonds

wordt gevoed door het financieel rendement van de duurzame opwekking. Per opgewekte eenheid energie kan een vaste afdracht aan het fonds plaatsvinden.

Goede kaders voor landschap, natuur en biodiversiteit zijn noodzakelijk. Vastgesteld wordt waar wel en waar geen wind- en zonneparken kunnen komen (zoekgebieden). Daarbij vindt een zorgvuldige afweging tussen duurzame opwekking en landschap/ natuur/ biodiversiteit plaats. Monitoring om effecten van duurzame opwekking op natuur en biodiversiteit te meten, wordt ingesteld. Effecten op natuur en biodiversiteit worden ook in het bod opgenomen.

De regio-gemeenten gaan gezamenlijk voor integrale oplossingen. Lokale natuurorganisaties krijgen ondersteuning bij hun inzet.

3. Lokaal eigendom

De financiële opbrengsten van duurzame opwekking worden lokaal gehouden. De lokale gemeenschap is voor minimaal 50% eigenaar van de duurzame opwekking (zie Klimaatakkoord). Dit wordt als kader opgenomen in de RES. De gemeentelijke politiek maakt dat mogelijk.

Vooraf worden voorwaarden voor eigendom en voor financiële participatie vastgelegd. Dat wordt bepaald in de RES, gemeenteraden en omgevingsvisies. Verplichtingen worden vastgelegd voordat vergunningen worden afgegeven.

Lokale burgerinitiatieven (zowel klein- als grootschalig) zijn mede noodzakelijk voor draagvlak.

Burgers wordt het mogelijk gemaakt de lokale energietransitie professioneel te organiseren. Zij krijgen ondersteuning bij de professionalisering van lokale energiecoöperaties. De basisorganisatie is ook van belang voor het gesprek met de gemeente, en wordt financieel ondersteund.

Grondspeculatie (prijsstijging grondprijis) en een jacht op geschikte locaties voor duurzame opwekking wordt voorkomen. Een kader hiervoor wordt opgenomen in de RES.

4 Acceptatie, draagvlak en communicatie

Het RES-niveau is geschikt om tot de juiste afweging te komen. Denk daarbij echter ook aan het dorp, buurt- en wijkniveau. Daar moet het gaan leven en acceptatie en draagvlak ontstaan. Stel samen een goed communicatieplan op en breid de participatie van burgers uit. Betrek in de communicatie over de RES en energietransitie alle doelgroepen. De gemeente Apeldoorn houdt bijvoorbeeld momenteel een enquête onder de inwoners. Geef aan wat de energietransitie betekent. Vertaal de boodschap in termen die alle doelgroepen aanspreken. Geef ook kansen en mogelijkheden aan. Vermijd te zeer technische woorden en formuleringen. Maak bijvoorbeeld een ambassadeursnetwerk (zoals bijvoorbeeld bij het glasvezelnetwerk) en zet boegbeelden in zoals bekende sporters uit de regio. Denk aan het sociale deel (de techniek is er al). Leg uit, ook van onder op. Energiecoöperaties kunnen daarbij goed helpen. Betrek de jeugd (bijvoorbeeld een jeugdklimaatpanel of met een project als WATT Nou!). Blijf het gesprek voeren over de energietransitie, mét mensen (sociaal). Voer de maatschappelijke dialoog en geef openheid van belangen. Koppel ook de resultaten van de diverse bijeenkomsten terug terug, zoals bijvoorbeeld de 'wrap-up' van de Noord Veluwe. Burgers worden van begin af aan meegenomen en participeren van begin af aan. Dit wordt ook opgenomen als kader in de RES.

5. Rol politiek en overheid

De RES houdt in dat de gemeenteraad aan zet is en goede kaders stelt. De raad toont politieke lef en moed. De RES is van belang voor de kaders. De regio-gemeenten tonen gezamenlijkheid en een stevige regie. De gemeenteraden zijn goed geïnformeerd over de aanpak, het proces en de inhoud van de RES.

Onderwerpen waarbij de wet- en regelgeving niet toereikend blijkt en moet worden aangepast, worden geadresseerd aan de landelijke overheid. Dit kan spelen als er een uitruil van gebieden of compensatie plaatsvindt bij zoekgebieden van duurzame opwekking bij bebouwing of bij/ in

natuurgebieden. Zo is gebleken dat door de huidige kaders er beperkte inpassingsmogelijkheden in de A30-zone (A30 van Ede naar Barneveld) zijn.